

<https://doi.org/10.31891/2415-7929-2025-35-15>

УДК 811.161.2'367.32

ТОРЧИНСЬКА Наталія
Хмельницький національний університет
<https://orcid.org/0000-0001-6182-0027>
ТОРЧИНСЬКИЙ Михайло
Хмельницький національний університет
<https://orcid.org/0000-0001-5268-0237>

МАРКЕРИ ПИТАЛЬНОСТІ В ХУДОЖНЬОМУ ДИСКУРСІ

У статті на прикладі оригінального роману Я. Вишневецького «Самотність в мережі» та його перекладу, здійсненого І. Кравець, визначено основні маркери питальності, які використовуються в художньому мовленні. Основна функція питальних речень – це спонукання співрозмовника до відповіді; водночас виділяємо значну кількість риторичних питань, що притаманне художньому, розмовному та публіцистичному стилям мовлення. Крім відповідних часток, займенників і прислівників, важливе місце в таких реченнях посідають дієслова-присудки або інші лексеми, що виконують роль предикатів. Однак суттєва відмінність між українським та польським питальним дискурсом полягає в тому, що в українській мові логічний наголос падає на слово, яке найповніше передає суть питання, тоді як у польській мові, за відсутності питального слова, інтонаційно виділяється останнє слово в реченні.

Ключові слова: питальна модальність, питальні речення, маркери питальності, частки, прислівники, займенники, дієслова, вставлені конструкції.

TORCHYNSKA Nataliia, TORCHYNSKYI Mychailo
Khmelnitskyi National University

INTERROGATIVE MARKERS IN FICTIONAL DISCOURSE

Interrogative sentences are a fundamental part of both spoken and written language, found across all functional styles. Characterised by a complex semantic-syntactic structure and a specific communicative function, they are expressed by various linguistic means, making them a fascinating subject of study for both Ukrainian and Polish researchers.

This article aims to identify the main interrogative markers in literary discourse, using the novel *Loneliness in the Network* by Janusz Wiśniewski and its translation by I. Kravets as an example.

Interrogative sentences, capable of expressing different types of modality, are present in all linguistic styles. However, they are most diverse in the literary style, which is distinguished by its aesthetic and expressive functions, special imagery, and emotional richness. The literary style employs a wide range of expressive linguistic tools to enhance imagery and emotional impact.

The study revealed that the most frequent means of expression are particles, pronouns, adverbs, and verbs or other words functioning as predicates.

The primary function of interrogative sentences is to elicit a response. However, a significant number of rhetorical questions, characteristic of literary, conversational, and journalistic styles, also play a key role. Since the Ukrainian translation of the novel is often close to a literal one, conclusions can be drawn about the specific functioning of interrogative sentences. Besides the corresponding particles, pronouns, and adverbs, verb-predicates or other predicative lexemes are of particular importance. A significant difference between Ukrainian and Polish interrogative discourse is that in Ukrainian, the logical stress falls on the word that most fully conveys the essence of the question. In contrast, in Polish, in the absence of an interrogative word, the last word in the sentence is highlighted through intonation.

Keywords: interrogative modality, interrogative sentences, interrogative means, particles, adverbs, pronouns, verbs, inserted constructions.

Стаття надійшла до редакції / Received 29.08.2025

Прийнята до друку / Accepted 26.09.2025

Постановка проблеми в загальному вигляді

та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями

Речення є базовою синтаксичною одиницею мови, що функціонує як мінімальний комунікативний сегмент, здатний експлікувати відносно завершену думку та забезпечувати обмін інформацією. На відміну від лексичних одиниць (слів) та їхніх синтаксичних комбінацій (словосполучень), що переважно реалізують номінативну функцію, речення є предикативною одиницею, яка передає конкретний зміст, має логічну структуру висловлювання та забезпечує передачу певної інформації. Його функціонування нерозривно пов'язане з наявністю визначеної структурної моделі, можливістю поділу на синтагми та обов'язковою наявністю пауз, які маркують його як інтегративну комунікативну одиницю. Пауза й інтонація – це невід'ємні елементи мовлення, що відіграють надзвичайно важливу роль у будь-якому реченні. Вони не лише роблять наше мовлення виразнішим, а й суттєво впливають на його зміст, структуру та комунікативну функцію.

Різноманітність тлумачень синтаксичних термінів, запропонованих свого часу не лише мовознавцями, а й логіками, філософами, психологами та навіть математиками, переконливо доводить, що речення є надзвичайно складною й багатогранною одиницею мови. Його комплексна структура та різнобічні аспекти відкривають широкі можливості для досліджень, що активно реалізується в сучасній науці. Зважаючи

на те, що сьогодні в мовознавстві особливої ваги набуває комунікативний аспект мовлення, коли на перший план виходить не звичайна передача інформації, а особливості її створення для успішної взаємодії між мовцями в конкретній ситуації, то варто звернути увагу на типологію речень за метою висловлювання.

Класифікація речень за метою висловлювання (розповідні, питальні, спонукальні) є фундаментальною для розуміння їхньої комунікативної функції та прагматичного потенціалу. Вона дозволяє диференціювати синтаксичні структури відповідно до інтенції мовця – констатації факту, запиту інформації чи спонукання до дії. Такий підхід є ключовим для аналізу мовленнєвих актів та вивчення функціонально-семантичних особливостей речень у певному дискурсі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Сьогодні існує велика кількість статей, монографій, посібників, підручників, де усталилася ця базова для всіх градація речень за способом повідомлення думки на узвичаєні типи – розповідні, питальні і спонукальні (Б. Кулик, А. Медушевський). Все частіше починають також виділяти четвертий тип – опитативні речення (І. Вихованець, А. Загнітко, М. Каранська, В. Кононенко, К. Шульжук). Також науковці чітко окреслили критерії цих класифікаційних різновидів.

У контексті нашого дослідження зацентруємося на градації питальних речень, первинна функція яких полягає в тому, що вони спонукають до відповіді іншого мовця (діалог) або ж кількох мовців (полілог). Незважаючи на таке наче й неважке завдання у спілкуванні (питання – відповідь), проблема питальності постійно привертає увагу лінгвістів, із-поміж яких варто згадати таких, як Л. Андрусь, І. Борисюк, Л. Калитюк, Г. Олійник, А. Романченко, А. Сітко, Л. Чайка та ін., чії праці присвячені і проблемам питальної модальності загалом, і класифікаціям, і порівняльній характеристиці питальних речень у різних мовах, здебільшого в опозиції «українська – англійська», й аналізу ідіостилі різних письменників із погляду функціонування питальних речень тощо.

До прикладу, О. Гурко на основі українських художніх текстів XIX–XX ст. провела дослідження стверджувальної функції питально-уточнювальних речень, виокремивши їхні структурно-семантичні різновиди та зробивши акцент на інтонації, яка тісно переплітається зі значенням висловлення, тобто семантикою контексту, і особливістю ситуації, в якій створюється відповідний діалог. Автор зауважує, що «питально-уточнювальні речення констатують який-небудь факт, спонукають до дії, виражають упевненість мовця в повідомлюваному» [2, с. 125].

Епістолярій і поетичний доробок В. Стуса з погляду питальності став об'єктом дослідження для І. Домрачевої, яка виділила відкриті й закриті питання, визначила допоміжні чинники актуалізації питально-риторичних речень і виявила типові для ідіостилі Стуса питальні конструкції, як, наприклад, подвійні закриті питання [3, с. 73].

Питальність із погляду комунікативної лінгвістики аналізує С. Шабат-Савка, яка розкриває сутність поняття «комунікативної інтенції як лінгвістичної синтаксично зорієнтованої категорії» [13, с. 104] і пропонує змінити традиційний підхід до вивчення речень за метою висловлювання актуальним членуванням, комунікативними типами та звернути увагу на мовця, його потреби, бажання і способи репрезентації цих потреб у відповідних мовленнєвих ситуаціях. На її думку, «інтенційний потенціал мовця з огляду на комунікативну ситуацію, умови перебігу інтеракції, синтаксичні засоби реалізації може бути репрезентований такими типами інтенцій: інтенціями комунікативно-модального вияву; інтенціями суб'єктивно-авторського вияву; інтенціями емотивно-аксіологічного вияву; інтенціями метакомунікативного вияву» [13, с. 108].

Так само на матеріалі творів української літератури XX ст. описав семантико-синтаксичну та формально-граматичну організацію питальних речень О. Межов, зацентрувавшись на взаємозв'язку цих аспектів, коли питальні речення розглядалися крізь призму характеру інформації, яку прагне отримати мовець. «Мовленнєва ситуація, позамовна дійсність, когнітивні процеси в свідомості мовця, його комунікативний намір, а також валентний потенціал базового предиката зумовлюють відповідно синтаксичну й формальну структуру питального речення, семантичні, морфологічні та позиційні варіанти питального маркера» [6, с. 70].

Отже, питальні речення як невід'ємні складники живого і писемного мовлення наявні в усіх функційних стилях будь-якої мови, характеризуються складною семантико-синтаксичною структурою, мають конкретну комунікативну мету, виражаються різними маркерами питальності, що й зумовлює інтерес до їхнього вивчення.

Формулювання мети статті

Мета статті – визначити основні маркери питальності в художньому мовленні (на прикладі оригінального роману Я. Вишневського «Самотність в мережі» та його перекладу, здійсненого І. Кравець [1; 14]).

Виклад основного матеріалу

Питальним реченням притаманна складна семантико-синтаксична структура, яка може виражати різні типи модальності. «Питальна модальність як граматична категорія речення відображає складний

багатоаспектний когнітивний процес, в основі якого недостатність, неповнота певної вихідної інформації та гносеологічна потреба автора запиту в її розширенні» [5, с. 216]. У таких випадках поряд із реалізацією комунікативної, когнітивної, гносеологічної функції мови у процесі питання набуває важливості й волюнтативна функція, спрямована спонукати до певних дій, виражати власні наміри. Здатність виражати волюнтативну модальність означає, що такі висловлення спонукають співрозмовника надати інформацію, якої потребує мовець [8, с. 58], або відповідним чином зреагувати. Звісно, у багатьох випадках основним засобом вираження волюнтативності є імперативні конструкції, проте впливати на слухача можна, використовуючи і непрямі накази.

Речення питальної модальності наявні в усіх без винятку стилях. Проте, на відміну від суто інформативних (офіційно-ділового, наукового) стилів, найбільш різноманітними вони є в художньому стилі, що характеризується посиленою естетичною та експресивною функціями мови і проявляється в особливій образності, емоційності та розмаїтті мовних засобів. Художній стиль вирізняється широким спектром мовних засобів художньої виразності, що надають мовленню образності та експресивності. Він активно використовує фразеологізми, діалектизми та інші лексичні елементи, а також вмilo поєднує різнопланові лексичні та граматичні стилістичні пласти. У художніх творах слова не просто передають інформацію, а й виконують естетичну функцію, здійснюючи художній вплив на читача. Важливе місце серед цих засобів посідають питальні конструкції, здатні посилити динаміку тексту, залучити читача до роздумів та додати емоційного забарвлення. Крім того, однією з ознак художнього стилю є наявність сюжетної лінії, яку чітко можна передати з допомогою засобів чужого мовлення, зокрема діалогів і полілогів, які «є найбільш яскравою і природною формою комунікації, оскільки справжнє своє існування мова виявляє лише в діалозі» [10, с. 70]. Відповідно лише у структурі чужого мовлення, а особливо в діалогах, можливі питальні речення, де основними питальними маркерами виступають дієслова і частки, а також відповідна інтонація. Питальної семантики реченню можуть надавати й інші засоби, зокрема займенники і прислівники.

Найчастіше питальні речення оформлюються з допомогою питальних часток, які відіграють ключову роль у формуванні запитань, сигналізуючи про те, що висловлювання є не ствердженням, а запитом інформації. Їхня основна функція – вказівка на питальний характер речення з перетворенням розповідного висловлювання на питальне без зміни порядку слів чи інтонації (хоча інтонація все одно може підкреслювати питання). Вони дозволяють чітко розрізнити, де закінчується розповідь і починається запитання, особливо коли питальне слово відсутнє.

Як свідчить досліджуваний матеріал, найбільш продуктивною в обох мовах є частка *czy* / *чи*, яка безпосередньо вказує на питання і стоїть на початку речення: 1) «– *Czy potrafi pani sama skonfigurować serwery swojej poczty komputerowej?*» / «– *Чи ви зможете сама сконфігурувати сервери своєї комп'ютерної пошти?*»; 2) «– *Czy mógłby pan na chwilę wstać od biurka?*» / «– *Чи ви б могли на хвилину встати з-за столу?*»; 3) «*Czy takie będą zawsze ich wspomnienia?*» / «*Чи такими завжди будуть їхні спогади?*». Проте не завжди оригінальні речення та їхній український еквівалент ідентичні: «*Jesteś cieggle w swoim fotelu i czytasz ten tekst, czy zasnęłaś znużona? Czy ból trochę ustąpił?*» / «*Чи Ти й досі сидиш у своєму кріслі й читаєш цей текст, чи, втомившись, заснула? Чи біль трохи вгамувався?*».

Такі питальні конструкції мають подвійну функцію: по-перше, вони скеровують думки співрозмовника в потрібне мовцю русло, а по-друге, їхня головна мета – отримати конкретну відповідь «так» або «ні». Це означає, що, формулюючи питання таким чином, мовець обмежує можливі варіанти відповіді адресата до простого підтвердження чи заперечення. Хоча в художньому мовленні, як свідчить досліджуваний текст, з допомогою цих часток можна формулювати й риторичні питання.

Для формування питань про особу, ознаку, предмет тощо в обох мовах використовуються питальні займенники (*kto?* / *хто?*, *co?* / *що?*, *jaki?* / *який?*, *który?* / *котрий?*, *czyj?* / *чий?*, *ile?* / *скільки?*). Ці займенники, як зазначає С. Шабат-Савка, мають «широкий комунікативно-інтенційний потенціал, ... адже вони вербалізують інтенцію запиту – прагнення мовця з'ясувати нову інформацію про особу, предмет, ознаку, кількість, виконуючи роль питальних компонентів – маркерів питальності» [13, с. 41]. 1) «*Jaki kolor ma dzisiaj Twoja bielizna?*» / «*Якого кольору сьогодні Твоя білизна?*»; 2) «– *Co ci takiego dał ten cholerny Polak, po którym nie zostało ci nic?*» / «– *Що такого дав тобі той холерний поляк, після якого тобі нічого не залишилося?*»; 3) «*Kto w ogóle pamięta, że on ma dzisiaj urodziny? Dla kogo ma to znaczenie? Kto to zauważy?*» / «*Хто взагалі пам'ятає, що в нього сьогодні день народження? Для кого це має значення? Хто це помітить?*». Зважаючи на семантику цих компонентів, найчастіше «займенникові запитання вимагають такої відповіді, яка розширює знання того, хто запитує, тобто питальні компоненти чітко маркують конкретний запит мовця» [13, с. 41], проте часто вони використовуються і як риторичні елементи, особливо в художньому, розмовному та публіцистичному стилях мовлення.

Наступну групу слів із питальною семантикою становлять прислівники, причому найбільш продуктивними виступають три: *jak* / *як*, що формує питання про спосіб дії, міру чи якість, стоїть на початку речення, на нього падає логічний наголос, тобто він виступає членом речення: «*Jak on mógł wyjechać do Niemiec?*» / «*Як він міг виїхати до Німеччини?*», *dlaczego* / *чому*, який використовується для з'ясування причини або мотиву якоїсь події чи дії: «*ON: Dlaczego chcesz to wiedzieć akurat dzisiaj?*» / «*БІН: Чому Ти*

хочеш довідатися про це саме нині?», **gdzie** / де, що покликаний визначити місце дії: «**Gdzie zresztą miała być?**» / «А де ж їй належало бути?»

Зважаючи на стиль написання роману – листування, а отже, багато роздумів, багато таких питань, відповіді на які можуть бути неактуальними через певний час, навіть і короткий, фіксуємо поєднання різних питальних прислівників у межах одного мікротексту: «**Urodziny. Jak on się rodził? Jak to było? Jak bardzo ją bolało? Co myślała, gdy ją bolało? Nigdy jej o to nie zapytał. Właściwie dlaczego nie? Tak po prostu: “Mamo, bolało cię bardzo, gdy mnie rodziłaś?”**» / «День народження. Як він народився? Як це було? Чи дуже їй боліло? Про що вона думала, коли їй боліло? Він ніколи її про це не питає. Власне кажучи, чому ні? Так просто: “Мамо, чи тобі дуже боліло, коли ти мене народжувала?”».

Отже, питальні прислівники посідають важливе місце в мовленні, адже саме вони є ключовими для отримання специфічної інформації, дозволяючи точно з’ясувати, де, коли, чому, як реалізувалися дія, стан або подія, кількість чи місце дії, тим самим розширюючи можливості комунікації за межі простих відповідей «так» чи «ні».

Проте найбільшою продуктивністю в реченнях питальної модальності характеризуються дієслова відповідної питальної семантики як центральні елементи речень, що не лише вказують на дію чи стан, але й надають реченню часової, видової та модальної характеристики, об’єднуючи всі його компоненти в єдине ціле, що й підтверджують результати наших досліджень на прикладі польського та українського художнього дискурсу – роману Я. Вишневецького «Самотність в мережі», перекладеного І. Кравець.

Тут звертаємо увагу на структуру питальних конструкцій із питальним дієсловом. Найбільшу групу таких речень становлять складнопідрядні конструкції із підрядними з’ясувальними частинами, що пояснюють лексему **wiesz** / **знаєш**, вжиту зі значенням ‘мати якісь дані, відомості про кого-, що-небудь’ [9, т. 3, с. 642], яку автор використовує з метою апелювати до співрозмовника: 1) «**I wiesz, co stwierdziłem?**» / «**I знаєш, що я зауважив?**»; 2) «**Wiesz, że Witia miga po rosyjsku?**» / «**Знаєш, що Вітя жестикулює російською?**»; 3) «**ONA: Wiesz, że mnie wzruszasz?**» / «**ВОНА: Чи Ти знаєш, що ти зворушуєш мене?**».

Крім того, дієслово **wiesz** / **знаєш** також використовується і в простих питальних реченнях, проте тут воно більше вживається «для зосередження уваги співрозмовника на чому-небудь» [9, т. 3, с. 642], тобто виконує переважно фатичну (контактовстановлювальну) функцію, привертає увагу, готує мовця до сприйняття інформації: 1) «**Wie pan co?**» / «**Знаєте що?**»; 2) «**Wiesz co?**» / «**Знаєш що?**».

Наступним після дієслова **wiesz** за продуктивністю йде вербатив на позначення процесів мислення: **myślisz** / **думаєш** зі значенням ‘розмірковувати над чим-небудь; мислити’ [9, т. 4, с. 718]: 1) «**I dodał: – Myślisz, że to jest uwarunkowane genetycznie?**» / «**I додав: – Думаєш, що це генетично обумовлено?**»; 2) «**Myślisz, że chory rozum można odróżnić od chorej duszy?**» / «**Ти думаєш, що хворий розум можна відрізнити від хворої душі?**». Він виконує ту ж функцію – привернення уваги, спонування до роздумів.

Інші дієслова або предикативні форми питальної модальності важко згрупувати, об’єднавши певними семами, оскільки питальне значення реалізується безпосередньо в контексті висловлювань: 1) «– **Kolego, wypijesz lyk piwa ze mną? Ostatniego lyka. Wypijesz?** – zapytał, dotykając jego uda i wysuwając puszkę z piwem w jego kierunku» / «– Колего, **вип’єш** ковток пива зі мною? Останній ковток. **Вип’єш?** – запитав, доторкаючись до його ноги і простягаючи банку з пивом у його бік»; 2) «**Lubisz konwalie?** – zapytałem, wyciągając rękę z bukietem zza pleców i podając jej» / «**Ти любиш** конвалії? – запитав я, витягаючи руку з букетом з-за плечей і подаючи їй»; 3) «**Ty nie masz samochodu?!**» / «**У Тебе немає** авто?!». Таким чином, найбільш продуктивними є дієслівні форми **wiesz** / **знаєш** і **myślisz** / **думаєш**, які певною мірою зосереджують співрозмовника на темі розмови, готують його до сприйняття інформації.

Окремо хочемо звернути увагу на вставлені конструкції питальної семантики: це своєрідні «міні-питання» або запитання-звернення, які інтегруються в основне речення за допомогою тире, дужок або коми і не порушують його синтаксичної структури, але при цьому вносять елемент запитальності: «**Złote spinki przy mankietach – kto teraz jeszcze używa w ogóle takich spinek?** – swoim rozmiarem i odcieniem złota pasowały do złotego zegarka, który nosił na przegubie prawej ręki» / «**Золоті запонки на манжетах – хто ще взагалі менер носить такі запонки?** – своїм розміром і відтінком золота пасували до золотого годинника на кисті правої руки. А годинник пасував порі дня». Такі одиниці спонукають співрозмовника або читача до активного мислення, пошуку власної відповіді, навіть якщо прямої відповіді не вимагається. Це створює ефект внутрішнього діалогу або непрямого спілкування.

Часто такі вставлені питання є риторичними, які не потребують прямої відповіді, а лише підкреслюють очевидність думки або авторську позицію: «**Opowiedział, jak ważny jest dla niego Mozart, Chopin, Morrison, które wiersze Rilkego zna na pamięć, a których zamierza się dopiero w najbliższym czasie nauczyć (a tak na marginesie: kto w tym wieku uczy się jeszcze wierszy? – myślała rozbawiona)**» / «Він зробив смішно: зосередився на інших і через інших розповідав про себе. Розповідав, який важливий для нього Моцарт, Шопен, Моррісон, які вірші Рільке він знає напам’ять, а які має намір незабаром вивчити (**а так між іншим: хто в такому віці ще вчить вірші?** – думала вона весело)».

Завдяки вставленому питанню текст стає більш живим, емоційно насиченим, привертає увагу до певної думки або ситуації: «**Ostatnio wydawało jej się, że seks z nią ma dla jej męża nastrój – jak mogło jej to w**

ogóle przyjść do głowy?! – katolickiej mszy» / «Останнім часом їй здавалося, що секс з нею для її чоловіка має настрій – як взагалі їй могло таке спасти на думку?! – католицької меси».

Можна стверджувати, що вставлені конструкції питальної семантики є потужним стилістичним засобом, що дозволяє розширити виразні можливості речення, додати йому глибини, емоційності та інтерактивності, не перетворюючи його при цьому на пряме запитання.

Висновки з дослідження і перспективи подальших розвідок у цьому напрямі

Питальні речення як невід’ємний складник як усного, так і писемного мовлення використовуються з метою підтвердити або заперечити ту чи іншу інформацію, можуть містити підказку щодо очікуваної відповіді, підштовхувати адресата до певної реакції на почуте. Оскільки український переклад роману «Самотність в мережі», здійснений І. Кравець, у багатьох випадках майже дослівний, тому можна зробити висновки щодо особливостей функціонування речень питальної модальності. Результати дослідження підтверджують думку, що найбільш поширеним граматичним засобом вираження питальної модальності в художньому мовленні є питальні частки, прислівники і займенники. Однак суттєва відмінність між українським та польським питальним дискурсом полягає в тому, що в українській мові логічний наголос падає на слово, яке найповніше передає суть питання (крім відповідних часток, займенників і прислівників, важливе місце в таких реченнях посідають дієслова-присудки або інші слова, що виконують роль предикатів), тоді як у польській мові, за відсутності питального слова, інтонаційно виділяється останнє слово в реченні. Проте усі питальні конструкції в обох мовах виконують комунікативну функцію, стимулюючи співрозмовника до тієї чи іншої реакції на почуте.

Перспективу дослідження вбачаємо в порівняльній семантико-синтаксичній характеристиці вставних і вставлених конструкцій у польсько-українському дискурсі.

Література

1. Вишневецький Я. Самотність у мережі. Пер. з пол. О. Кравець. Київ, 2019. 368 с. URL : javalibre.com.ua (дата звернення: 15.05.2025).
2. Гурко О. В. Значення ствердження в питальних реченнях (на матеріалі творів художньої літератури). *Український смисл*. 2016. С. 123–131. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Usmysl_2016_2016_16 (дата звернення: 20.06.2025).
3. Домрачева І. Реалізація питальних речень у мовленнєвому просторі Василя Стуса. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського*. Серія: Філологія. 2018. Вип. 27. С. 69–76.
4. Костусяк Н. Комунікативно-прагматичні ознаки питальної модальності. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. Філологічні науки. Мовознавство. 2013. № 22. С. 58–63.
5. Куць В. Питальна модальність та її реалізація у структурі складного безсполучникового речення. *Науковий вісник Чернівецького університету*. 2011. Вип. 547–548. Слов’янська філологія. С. 216–219.
6. Межов О. Г. Семантико-синтаксична й формально-граматична організація питальних речень у контексті лінгвістичного сьогодення. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського*. Серія: Філологія. Журналістика. 2022. Том 33 (72). № 1. Ч. 1. С. 65–71.
7. Мосійчук В. Питальні речення в польському художньому дискурсі : кваліфікаційна робота (магістр); н. кер. Н. Торчинська. Хмельницький національний університет, 2024. 82 с.
8. Педченко С. Модально-прагматичні параметри питальної партикули ЧИ. *Філологічні науки*. 2015. № 19. С. 58–63.
9. Словник української мови: в 11 тт. АН УРСР. Інститут мовознавства; за ред. І. К. Білодіда. Київ : Наукова думка, 1970–1980.
10. Сметана І. І. Семантико-синтаксичні функції питальних речень у поетичному мовленні В. Свідзінського. *Science and Education a New Dimension. Philology*. Budapest, 2017. № V (34). Вип. 124. С. 69–71.
11. Торчинська Н. М. Засоби вираження питальності в польському художньому дискурсі. *Тези доповідей XVI Міжнародної наукової конференції «Іноземна філологія у XXI столітті»*: у 2 т. Запорізький національний університет. Запоріжжя : ЗНУ, 2024. Т. 1. С. 171–174.
12. Шабат-Савка С. Займенник у системі координат української мови : відкрита лекція. Кам’янець-Подільський : ТОВ «Друкарня “Рута”», 2022. 56 с.
13. Шабат-Савка С. Категорія комунікативної інтенції: типологічні вияви та синтаксична реалізація в сучасній українській мові. *Українська мова*. 2013. № 1. С. 104–114.
14. Wiśniewski J. L. S@motność w sieci. URL : <https://avidreaders.ru/read-book/s-motnosc-w-sieci.html> (дата звернення: 15.05.2025).

References

1. Vyshnevskiy, Ya. (2019). *Samotnist u merezhi* (O. Kravets, Trans.). Kyiv. javalibre.com.ua (in Ukrainian).
2. Hurko, O. V. (2016). *Znachennia stverdzheniia v pytalnykh rechenniakh (na materialy tvoriv khudozhnoi literatury)* [The meaning of affirmation in interrogative sentences (based on works of fiction)]. *Ukrainskyi smysl*, 123–131. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Usmysl_2016_2016_16 (in Ukrainian).
3. Domracheva, I. (2018). *Realizatsiia pytalnykh rechen u movlennievomu prostori Vasylia Stusa* [The use of interrogative sentences in Vasyl Stus's speech]. *Naukovi zapysky Vinnytskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Mykhaila Kotsiubynskoho. Serii: Filolohiia*, 27, 69–76 (in Ukrainian).
4. Kostusiak, N. (2013). *Komunikatyvno-prahmatychni oznaky pytalnoi modalnosti* [Communicative and pragmatic features of interrogative modality]. *Naukovyi visnyk Skhidnoevropeiskoho natsionalnoho universytetu imeni Lesi Ukrainky. Filolohichni nauky. Movoznavstvo*, 22, 58–63 (in Ukrainian).
5. Kuts, V. (2011). *Pytalna modalnist ta yii realizatsiia u strukturi skladnoho bezspoluchnykovoho rechennia* [Interrogative modality and its realisation in the structure of complex sentences without conjunctions]. *Naukovyi visnyk Chernivetskoho universytetu. Slov'ianska filolohiia*, 547–548, 216–219 (in Ukrainian).
6. Mezhov, O. H. (2022). *Semantyko-syntaksyschna y formalno-hramatychna orhanizatsiia pytalnykh rechen u konteksti linhvystychnoho sohodennia* [Semantic-syntactic and formal-grammatical organisation of interrogative sentences in the context of contemporary linguistics]. *Vcheni zapysky TNU imeni V. I. Vernadskoho. Serii: Filolohiia. Zhurnalistyka*, 33(1), 65–71 (in Ukrainian).
7. Mosiichuk, V. (2024). *Pytalni rechennia v polskomu khudozhnomu dyskursi* [Interrogative sentences in Polish literary discourse] [Master's thesis]. Khmelnytskyi National University. 82 (in Ukrainian).
8. Pedchenko, S. (2015). *Modalno-prahmatychni parametry pytalnoi partykuly ChY* [Modal-pragmatic parameters of the interrogative particle ЧИ]. *Filolohichni nauky*, 19, 58–63 (in Ukrainian).
9. Bilodid, I. K. (Ed.). (1970–1980). *Slovnyk ukrainskoi movy* [Dictionary of the Ukrainian language]: v 11 tt. AN URSSR. Instytut movoznavstva. Naukova dumka (in Ukrainian).
10. Smetana, I. I. (2017). *Semantyko-syntaksyschni funktsii pytalnykh rechen u poetychnomu movlenni V. Svidzinskoho* [Semantic and syntactic functions of interrogative sentences in the poetic speech of V. Svidzinsky]. *Science and Education a New Dimension. Philology*, V(34), 69–71 (in Ukrainian).
11. Torchynska, N. M. (2024). *Zasoby vyrazhennia pytalnosti v polskomu khudozhnomu dyskursi* [Expressions of curiosity in Polish artistic discourse]. *Tezy dopovidei XVI Mizhnarodnoi naukovoï konferentsii «Inozemna filolohiia u XXI stolitti»*, 1, 171–174. Zaporizkyi natsionalnyi universytet (in Ukrainian).
12. Shabat-Savka, S. (2022). *Zaimennyk u systemi koordynat ukrainskoi movy* [The pronoun in the coordinate system of the Ukrainian language]: vidkryta lektsiia. TOV «Drukarnia “Ruta”» (in Ukrainian).
13. Shabat-Savka, S. (2013). *Katehoriia komunikatyvnoi intentsii: typolohichni vyjavy ta syntaksyschna realizatsiia v suchasniï ukrainskii movi* [Communication intention category: typological manifestations and syntactic realisation in modern Ukrainian]. *Ukrainska mova*, 1, 104–114 (in Ukrainian).
14. Wiśniewski, J. L. *Samotność w sieci*. URL : <https://avidreaders.ru/read-book/s-motnosc-w-sieci.html> (in Polish).